

Pfv.II.20.483/2013/4.

A Kúria a dr. Szilágyi József ügyvéd által képviselt felperesnek a személyesen eljáró I. rendű és a személyesen eljáró II. rendű alperes ellen ajándék visszakövetelése iránt indított perében a Dabasi Városi Bíróság 2.P.20.005/2011. számon indított és a Budapest Környéki Törvényszék által 5.Pf.20.035/2012/11. számú részítéletével elbírált perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes részéről 13. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra 160.000 (egyszázhatvanezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesek a felperes gyermekei. A felperes a perben nem álló I. nevű gyermekével él közös háztartásban, vele tartási szerződést kötött, ezt a szerződést a felperes kérelmére a bíróság ítéletével megszüntette.

A felperes az I. rendű alperesnek 2002 júliusában, a II. rendű alperesnek 1996-ban 800.000-800.000 forint készpénzt ajándékozott, állítása szerint azzal a feltevessel, hogy az alperesek idős korában segíteni, támogatni fogják. A felek közötti jó, összetartó kapcsolat 2007 nyarán a felek közötti veszekedés miatt megromlott. A felperes ezt követően az alperesek közeledéseit elutasította.

A felperes módosított keresetében az alperesek 800.000-800.000 forint és annak 2007. augusztus 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatai megfizetésre való kötelezését kérte a Ptk. 582. §-ának (3) bekezdése és az 582. §-ának (1) bekezdése alapján.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és 96.000 forint feljegyzett illeték megfizetésében marasztalta az állam javára.

A döntését azzal indokolta, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint a perben a felperesnek kellett volna kétséget kizáróan bizonyítania, hogy a visszakövetelés alapjául szolgáló feltevést kifejezetten vagy legalább a megajándékozottak által kétséget kizáróan felismerhető módon kinyilvánította. H. F. és S. I. tanúk a felperes tényállításait nem támasztották alá. Utalt arra, hogy az ajándékozó erkölcsi elvárása önmagában nem ad alapot az ajándék téves feltevés címén történő visszakövetelésére. A felperesnek, mint ajándékozónak az esetleges elképzelései, vagy reményei, amelyeket sem az ajándékozáskor, sem később nem juttatott kifejezésre, nem azonosíthatóak a jogszabályban rögzített feltevéssel.

A létfenntartás veszélyeztetettségére alapított kereset elutasítását azzal indokolta, hogy a felperes havi nyugdíja 65.000 forint, ingatlanvagyonnal rendelkezik, de annak fenntartási- és rezsiköltségeihez nem járul hozzá. A létfenntartása érdekében az ajándékba adott pénzösszegre szüksége van, de annak visszaadása az alperesek létfenntartását veszélyeztetné. Az I. rendű alperes elváltként egyedül neveli gyermekét, havi jövedelme 112.000 forint és a lakhatását biztosító tartási szerződés alapján gondoskodik V. M.-ről is. A II. rendű alperes évi jövedelme 687.039 forint, házastársáé havi 61.844 forint. Két gyermekük van. A tulajdonukat képező ingatlant jelzálog terheli, a kölcsönt törlesztik. Az I. és II. rendű alperes anyagilag is rendszeresen segíti I. nevű testvérüket.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, elsődlegesen a vagylagos kereseti kérelmei szerint az alperesek marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy keresetét elsődlegesen a Ptk. 582. §-ának (3) bekezdésére alapította és közokirattal bizonyította, hogy az alpereseknek 800.000-800.000 forintot ajándékozott, amit

álláspontja szerint az I. rendű alperes a Dabasi Városi Bíróság előtt folyamatban volt 3.P.20.536/2008. számú perben határozottan elismert. Hivatkozott az OTP Bank gy.-i fiókjának 1996. június 12-én kiállított elszámolás nevű iratára is, amelynek csatolásával hitelt érdemlően kívánta igazolni, hogy a II. rendű alperesnek ajándékként adott át 800.000 forintot, amelynek fejében mindkét alperestől támogatást és gondozást vár el. Ezt a családban mindenki (a tanúk is) tudott és természetesnek tartott.

Az alperesek vagyoni helyzetével kapcsolatban előadta, hogy az I. rendű alperes válásakor egy újszerű állapotba levő személygépkocsit kapott a volt férjétől, a II. rendű alperes kereseti kimutatása pedig nem a valós kereseti viszonyait mutatja, a tulajdonát képező ingatlan hiteltartozásának rá eső részét már régen megfizette.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a keresetét az eljárás során kiterjesztette a Ptk. 582. §-ának (1) bekezdése szerinti jogcímre is, amely kereseti kérelmétől az elsőfokú eljárásban nem állt el.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletnek tekintette, a létfenntartás veszélyeztetettsége, illetve a feltevés meghíúsulása jogcímén előterjesztett ajándék visszakövetelése iránti kereset elutasítását helybenhagyta.

A súlyos jogsértés jogcímén előterjesztett ajándék visszakövetelése iránti kereset, valamint a perköltség vonatkozásában az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és - a felperes javára 50.800 forintban megállapított másodfokú perköltségre is kiterjedően - újabb határozat hozatalára utasította.

Ítéletének indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi tényállítást elfogadva állapította meg a pénzátadás jogcímét, az ajándék összegét és annak időpontját. A felperes ennél fogva alaptalanul hivatkozik közokirati bizonyítékokra tényállításának igazolására. A felperes által csatolt OTP elszámolás pedig nem alkalmas állításai alátámasztására.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen hivatkozott a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében foglalt bizonyítási teher szabályaira, amelynek folytán a felperest terhelte volna annak bizonyítása, hogy az ajándékozásra a megajándékozottak által is felismerhető, de véglegesen meghíúsult feltevessel került sor, mely feltevés nélkül az ajándékozás nem

történt volna meg. A felperes ezeket a körülményeket nem bizonyította, így helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a peradatok és a tanúvallomások nem támasztották alá a felperes vonatkozó tényállításait. Utalt arra, hogy a felperesre kedvezőtlen elsőfokú ítélet meghozatala után történt tanúvallomás írásbeli módosítása nem eredményezheti az elsőfokú eljárásban felvett jegyzőkönyvben foglaltak megváltoztatását.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság indokolása nem tért ki a Ptk. 582. §-ának (2) bekezdésében megjelölt súlyos jogsértés elbírálására, ezzel megsértette a Pp. 213. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat. Erre tekintettel e körben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát, másodlagosan a részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását kérte. Anyagi jogszabálysértésként a Ptk. 582. §-ának (3) bekezdésében, valamint az (1) bekezdésében foglaltak sérelmére hivatkozott, mert a jogerős ítélet iratellenesen állapította meg a tényállást, a közokirati bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, az I. és a II. rendű alperesek személyes előadásait fogadta el a pénzáadás jogcímére, az ajándékozás körülményeire, összegére, időpontjára, és a felek közötti viszony megromlására vonatkozóan. Álláspontja szerint az ajándékozási szándék egyértelműen felismerhető volt az alperesek számára, és életkörülményeiből is következően az eltartási kötelezettség igényével ajándékozta meg őket. E feltevés nélkül az ajándékozásra semmiképpen sem kerülhetett volna sor, hiszen ez igen jelentős értékű ajándéknak minősül az életkörülményeihez, vagyoni- és jövedelmi viszonyaihoz mérten.

Eljárásjogi szabálysértésként a Pp. 206. §-ában foglaltak sérelmére azzal összefüggésben hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem okszerű mérlegeléssel állapították meg a tényállást, ténymegállapításaik és ebből levont következtetéseik okszerűtlenek és logikai ellentmondásokat tartalmaztak, hiszen a felperes egyéni élethelyzetét nem vizsgálták, a bizonyítékokat nem a maguk összességében értékelték.

Az I. és II. rendű alperesek által előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérték arra hivatkozással, hogy a felperes magatartásával szemben

az I. és a II. rendű alperesek mindvégig tisztelettel tudó gyermekhez méltó magatartást tanúsítottak. Álláspontjuk szerint a felperes nem a valós gyógyszerköltségeit igazolta a peres eljárás során, vagyoni helyzete pedig az általa előadottakhoz képest lényegesen jobb, hiszen sem az ingatlanának rezsi költségeit, sem hiteleit nem törleszti, helyette az alperesek teljesítettek. Rendszeresen fürdőhelyekre utazik, pereskedéseit finanszírozza, és jelentős készpénz megtakarítással rendelkezik. Rámutattak továbbá arra, hogy az alperesek családjában az egy főre eső jövedelem lényegesen alacsonyabb a felpereséhez képest.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A létfenntartás veszélyeztetettsége

A Ptk. - felperes által hivatkozott - 582. §-ának (1) bekezdése alapján a még meglevő ajándékot az ajándékozó visszakövetelheti annyiban, amennyiben arra létfenntartása érdekében szüksége van, és az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti.

Az idézett törvényhely - annak nyelvtani értelmezése szerint - az ajándékozót az ajándék létfenntartás veszélyeztetettsége jogcímén történő visszakövetelésére csak három együttes (konjunktív) feltétel meglétében jogosítja fel:

- a) csak a még meglevő ajándék követelhető vissza,
- b) csak annyiban, amennyiben arra az ajándékozónak a létfenntartása érdekében szüksége van és
- c) csak akkor, ha az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti.

Nem volt vitás a perben, és a felperes az elsőfokú eljárás során nem is hivatkozott arra, hogy a II. rendű alperesnek 1996-ban, az I. rendű alperesnek pedig 2002-ben ajándékozott készpénz még meglevő vagyon, ezért a Ptk. 582. §-ának (1) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése szerint a létfenntartás veszélyeztetettségére hivatkozással a készpénz ajándék nem követelhető vissza.

II. Ajándék visszakövetelése az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges megghiúsulása miatt

A Ptk. 582. §-ának (3) bekezdése szerint az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket akkor is, ha az a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékot adta, utóbb véglegesen megghiúsult és e nélkül az ajándékozásra nem került volna sor.

E rendelkezésekből következően az ajándék visszakövetelésének, illetőleg az ajándék helyébe lépett érték követelésének két feltétele van:

- a) az a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékozó az ajándékot adta utóbb véglegesen megghiúsuljon,
- b) a feltevés nélkül nem került volna sor az ajándékozásra.

A fenti két feltétel együttes megléte alapozza meg az ajándékozó jogát arra, hogy az ajándékot visszakövetelje, illetőleg követelje az ajándék helyébe lépett értéket. Az ilyen követelés jogszerűsége kérdésében való döntésnél tehát a bíróságnak nemcsak azt kell vizsgálnia, hogy az ajándékozásnál valamilyen feltevés szerepet játszott-e és hogy ez a feltevés véglegesen megghiúsult-e, hanem körültekintő vizsgálódást igényel az is, hogy a feltevés olyan súlyú-e, amely nélkül az ajándékozó nem kötötte volna meg az ajándékozási szerződést.

E vizsgálódásnál az ajándékozással kapcsolatos számos körülmény gondos számbavételére van szükség, így például nagy jelentősége van annak, hogy milyen volt az a viszony, kapcsolat, amely az ajándékozást megelőzően az ajándékozó és a megajándékozott között fennállott. Vizsgálni kell továbbá az ajándék tárgyának értékét, ezzel kapcsolatban azt is, hogy az ajándékozás olyan jelentős-e, amelyre tekintettel is arra lehet alaposan következtetni, hogy az ajándékozót valóban az általa állított feltevés indította az ajándékozásra. E tekintetben jelentősége lehet a közfelfogásnak is, hiszen a szokásos mértékű ajándék visszakövetelésének egyáltalán nincs helye (Ptk. 582. §-ának (5) bekezdése).

A szóban levő követelések elbírálásánál nem hagyható figyelmen kívül, hogy a megajándékozott az ajándékozási jogügylet alapján az ajándék tárgyán tulajdonjogot szerez és ennek számbavételével alakítja az életkörülményeit. Az ajándék visszaadására, illetőleg az ajándék helyébe lépett érték megfizetésére való kötelezés súlyos zavart idézhet elő a megajándékozott anyagi helyzetében és általában az életvitelében. Méltánylást és védelmet igényelnek tehát a megajándékozott érdekei is. A társadalmi felfogás szerint is lényegtelen körülmény tekintetében fennálló feltevés

meghiúsulása nem vezethet a megajándékozott marasztalására.

Mindezekre figyelemmel tehát a bíróság csak akkor kötelezheti a megajándékozottat az ajándék visszaadására, illetőleg az ajándék helyébe lépett érték megfizetésére, ha az ajándékozás összes körülményére kiterjedő vizsgálódás alapján az állapítható meg, hogy valamilyen lényeges körülmény tekintetében fennálló feltevés indította az ajándékozót az ajándékozásra és e feltevés nélkül az ajándékozásra kétséget kizáróan nem került volna sor. E tekintetben a bizonyítás az ajándékozót terheli.

Mindez összhangban van azzal, hogy a szerződési nyilatkozat tévedés címén történő megtámadásának is csak lényeges tévedés esetében van helye (Ptk. 210. §-ának (1) bekezdése). Az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulása valójában azt jelenti, hogy az ajándékozásra vezető feltevés tévesnek bizonyult (PK. 76. számú állásfoglalás I. pont).

A Kúria számos eseti döntésében kifejtette, hogy az ajándékozás egy olyan ingyenes, de kétoldalú jogügyletnek minősül, amelynek létrejötte után a megajándékozott jogai is védelemben részesülnek, ezért meghatározott, lényeges, komoly és valós okoknak kell fennállniuk ahhoz, hogy az eredményes visszakövetelésre sor kerülhessen (BH 1997. 211., BH 1999. 211., BH 2013. 244.).

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg. A bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. Az idézett jogszabályból következően a bíróság mérlegelése kiterjed egyrészt az egyes bizonyítékok bizonyító erejének megállapítására, másrészt a bizonyítékok egybevetésére és a maguk összességében való értékelésére. Mindezekből következően útján alakul ki a bíróság belső meggyőződése arról, hogy az ügyre vonatkozó tények valósak, illetőleg bizonyítottak-e vagy sem. Az adott esetben a bíróságok a helyes tényállás megállapítása érdekében a perben rendelkezésre álló bizonyítékokat egybevetették, azokat a maguk összességében értékelték. Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi tényállítást elfogadva állapította meg a pénzátadás jogcímét, az ajándék összegét és az ajándékozás időpontját. Helyesen állapította meg, hogy a felperes által hivatkozott közokirati bizonyítékok, az OTP és Kereskedelmi Bank Rt. 1996. június 12-én kiállított elszámolása nem alkalmas annak bizonyítására, hogy az azon szereplő összeget ajándékként adta át a II. rendű alperesnek a felperes azért, hogy annak fejében elvárja tőle, hogy öregségében mellette maradjon, gondozza és támogassa. A perben eljáró bíróságok e bizonyítékokat összevetették az a

felperes testvérének és I. nevű lányának a tanúvallomásaival, amelyből szintén helytállóan következtettek arra, hogy a felperes nem tett eleget a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettségének. A felperes testvérének a nyilatkozata rávilágít arra a körülményre, hogy mivel a felperes az I. nevű lányának a nevére íratta a házrészt, a felperes a másik két gyermeknek, nevezetesen az I. rendű alperesnek és a II. rendű alperesnek is adni kívánt valamit, ugyanakkor nem tudott, nem hallott arról, hogy ez ajándék lenne. E tanúvallomást erősítette a felperes I. nevű lányának a tanúvallomása arra vonatkozóan, hogy az ajándékozásról semmilyen információja nincs (Dabasi Városi Bíróság 2. P.20.005/2011/9. számú jegyzőkönyv).

Mindezekre tekintettel az eljáró bíróságok helyesen és okszerűen jutottak arra a következtetésre, hogy a megajándékozottak jogait is védelemben kell részesíteni, hiszen mind az I. rendű alperes, mind a II. rendű alperes élethelyzetét megnehezítené az ajándék visszaadása. Ezzel összefüggésben helyesen mutatott rá a jogerős ítélet arra, hogy a felperes nem tett olyan tényállítást sem, hogy ezen az ajándékozott pénzen egy meghatározott vagyontárgy vásárlása történt meg, tehát az ajándék a helyébe lépett érték alapján sem követelhető vissza.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni. Jogszabálysértésnek tekinthető a megalapozatlan ítélet is, megalapozatlanságról azonban csak akkor lehet szó, ha a tényállás feltáratlan maradt vagy a megállapított tényállás iratellenes, illetőleg okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmazó. Nem állapítható meg jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja, mert felülvizsgálati eljárásban felülmérlegelésnek nincs helye (BH 1995. 226., BH 1993. 768.).

Figyelemmel arra, hogy a Kúria a fent kifejtettek alapján sem anyagi-, sem az ügy érdemi elbírálására kiható eljárásjogi jogszabálysértést nem észlelt, a jogerős részítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket - pervesztessége folytán - az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdésére tekintettel irányadó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján a felperes köteles viselni. A le nem rótt eljárási illeték mértékének meghatározása a 2011. évi CLVI. törvénnyel módosított Itv. 50. §-ának (1) bekezdésében foglaltakon

alapul.

Budapest, 2014. február 4.

*dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Gyengéné dr. Nagy Márta
s.k. előadó bíró, dr. Csúri Éva s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő